

75 DE ANI DE LA APARIȚIA REVISTEI „VIITORUL SOCIAL” noiembrie 1982

*Prezentăm luările de cuvânt la Ședința festivă
cu ocazia aniversării a 75 de ani de la apariția
revistei „Viitorul Social”*

Stimați tovarăși,

Vara trecută, la Plenara de la Ateneul Român, secretarul general al Partidului a restabilit un concept fundamental al filosofiei marxiste a istoriei, arătând că istoria mișcării muncitorești revoluționare din țara noastră face parte integrantă din istoria poporului român.

Precum știm, crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în 1893, deschisese era organizării politice a clasei muncitoare la scară națională, pronunțându-se cu fermitate în același timp pentru progresul economico-social independent al țării. În continuare, mișcarea socialistă, clasa muncitoare și alte forțe progresiste, au acționat pentru lichidarea relațiilor sociale perimate, pentru reforma agrară, pentru emanciparea proletariatului, pentru generalizarea drepturilor politice cetățenești la nivelul întregii națiuni, pentru culturalizarea poporului, pentru o economie națională eliberată de exploatarea marelui capital intern și internațional, pentru conducerea țării de către popor.

Ce doreau și ce urmăreau socialiștii români se aseamăna într-o mare măsură cu idealurile socialismului internațional al sfârșitului și începutului de veac, dar *cum* anume se va realiza acest progres revoluționar prezenta pentru ei un șir de condiții specifice și anume acelea impuse de raporturile de forță din societatea românească, ale dezvoltării ei istorice concrete. O privire retrospectivă oricât de simplă asupra Europei sfertului de veac dintre crearea Partidului muncitorilor din România după cucerirea independenței de stat și pînă la făurirea statului unitar român din 1918, reliefează cu pregnanță diferența dintre interesele de clasă ale proletariatului din țările capitaliste dezvoltate și problemele complexe social-economice și politice pe care le avea de înfruntat în lumea modernă poporul

român, toți oamenii muncii. De aceea, clasa noastră muncitoare, în frunte cu partidul ei, și-a asumat, încă din primele sale documente programatice, nu doar voința de a se elibera pe sine, în sensul vechiului concept al dictaturii proletariatului, ci rolul de forță politică acționând conștient în scopul progresului întregii societăți, al poporului și statului român liber și independent.

Momentul istoric 1907 în care apărea „Viitorul social”, ca organ al socialiștilor români, marchează tocmai acest interes activ al alianței muncitorești-țărănești și intelectualității avansate, al luptei unite a întregului popor muncitor, menite să pună capăt „trecutului negru” și nedrept. Toate revendicările înscrise în programul acesta de luptă, toate aceste obiective, — ce vă sînt desigur bine cunoscute, — priveau deci viața și viitorul întregului popor: libertățile democratice, drepturile femeii, votul universal, pacea și uniunea. Iată de ce considerăm, pe drept cuvînt, că istoria mișcării noastre revoluționare, a partidului socialist, apoi comunist, din România este inseparabilă de Istoria poporului român, continuitatea și convergența lor neadmițînd nici o ruptură teoretică, atîta vreme cît, în mod practic și efectiv este una singură, indivizibilă și inalienabilă, ca însăși ființa patriei noastre, România socialistă.

Viitorul social a fost scris de cele mai distinsе condeie ale gîndirii social-politice românești a timpului. Trei sferturi de veac de lupte, frămîntări și modificări sociale și-au pus amprenta pe însăși creșterea ideologică a presei noastre socialiste și muncitorești, asupra modului în care teoria și practica construirii socialismului, chiar și după cucerirea puterii politice, au conceput cadrul evoluției societății, cum e de pildă noțiunea de democrație în societatea socialistă, sau alte concepte de bază ale socialismului științific.

Așa cum arăta secretarul general al Partidului, noțiunile nu sînt veșnice „nu au fost

definite odată pentru totdeauna... se modifică și se înlocuiesc cu forme și noțiuni noi, corespunzătoare realităților schimbate, noi etape de dezvoltare economico-socială, noilor descoperiri științifice, noi cunoașteri umane".

Preluind o butadă a unui filosof clasic, așa fi tentat a spune: „nici viitorul nu mai este același". Și, în consecință, nici *Viitorul social* a cărei reeditare într-o serie nouă, după o serie de întreruperi, a revenit cu cinste redacției și colaboratorilor revistei noastre de azi.

Rolul de propagandist și organizator, ce se impune în chip firesc oricărui organ sau colectiv al presei comuniste, ne este azi clar tuturor. Față de această sarcină generală, unci reviste de înalt nivel ideologic ca a noastră, îi incumbă niște obligații în plus, fiindcă e chemată să reflecte și să aprofundeze rezultatele cercetării și creației în științele sociale și politice, să contribuie efectiv la progresul acestora, la educația politică a maselor, la elaborarea și aplicarea programelor dezvoltării social-economice a țării, a politicii ei interne și externe, precum indica recent conducătorul partidului și statului, la o întâlnire cu presa centrală.

Acest popas aniversar se prezintă de aceea și ca un prilej de autoanaliză și de îmbună-

țătire a muncii depuse până acuma, cu atât mai mult cu cât apropiata Conferință Națională a Partidului va trasa noile direcții ale dezvoltării multilaterale a întregului corp social-politic al națiunii noastre socialiste, al științei și culturii naționale.

Membrii consiliului de conducere și colegiul redacțional vor acționa, în consecință, pentru sporirea rolului activității teoretice, a aportului științelor sociale, al tuturor compartimentelor revistei, la sintetizarea experienței construcției socialiste, valorificarea gândirii social-politice românești, la studierea procesului revoluționar mondial, a fenomenelor noi din societatea contemporană, a tendințelor dezvoltării sociale, la clarificarea unor probleme teoretice actuale, la soluționarea cerințelor pe care le ridică practica socială.

Permiteți-mi să doresc revistei noastre noi succese, până la viitorul ei centenar, și să mulțumesc conducerii Partidului pentru convocarea acestei adunări festive și dumneavoastră tuturor, pentru prezența în mijlocul nostru, urindu-vă, așa cum se cuvine: LA MULȚI ANI!

Prof. dr. doc. *Mihnea Gheorghiu*

Președintele Academiei de Științe Sociale și Politice

TEORIA SOCIALISTĂ ÎN „VIITORUL SOCIAL”

Împlinirea a șaptezeci și cinci de ani de apariția revistei „Viitorul social” și sărbătorirea acestei împliniri ne aduc aminte, încă odată, că istoria mișcării muncitorești din România, parte a istoriei poporului român, are caracteristicile ei care se cer cercetate, cu toată temeinicia, într-un spirit și cu metode științifice, tocmai pentru a se înlătura unele aprecieri eronate aparținând trecutului și pentru a se așeza, în adevărata ei lumină, lupta clasei muncitoare din țara noastră.

De realitatea politică trebuie să ținem seama și atunci cînd facem aprecieri cu privire la apariția, acum șaptezeci și cinci de ani, a revistei „Viitorul social” și la rosturile ei în decursul anilor.

Era în august 1907. Cu câteva luni în urmă, tunurile burghezo-moșierești făcuseră să tacă unsprezece mii de țărani. Se aștearnuse peste țară liniștea. Dar, ce fel de liniște? O liniște a gurilor închise cu obuze și gloanțe, însă nu o liniște a conștiințelor. De la Caragiale și Sadoveanu, de la Stere și Ibrăileanu, de la Iorga și Spiru Haret pînă la cercurile socialiste și muncitorești, pînă la I. C. Frimu, Ștefan Gheorghiu, Constantin Racovski, Mihail Gheorghiu-Bujor, N. D. Cocea, Panait Istrate, fiecare conștiință a fost zguduită de cele întimplate și fiecare s-a manifestat în felul ei. Dacă unele s-au rezumat la constatări,

altele au întreprins acțiuni care vizau nu numai prezentul ci și viitorul, acel viitor care avea să se concretizeze în zilele noastre, acel viitor care trebuia să rezolve nu numai grava problemă agrară din România, ci și a industrializării țării, a schimbării revoluționare a structurii societății, a unei culturi revoluționare, umaniste, pentru întregul popor.

Cu o revistă, nu se face o revoluție, dar ea este un mijloc de educare a spiritului revoluționar, este unul din mijloacele de pregătire a condițiilor pentru izbucnirea revoluției. Fondatorii din august 1907 ai revistei „Viitorul social”, cunoscuții militanți socialiști: doctorul Constantin Racovski, Mihail Gheorghiu-Bujor și George Grigorovici nu își făceau iluzia că prin „Viitorul social” vor răsturna regimul care trăsesse în țărani în martie 1907. Ei vedeau mult mai departe. În „Programul nostru” publicat în numărul 1 din august 1907 al revistei, ei scriau: „Acolo, însă, unde opera proletariatului devine însăși opera istoriei, este cînd el pregătește venirea socialismului și pune bazele acelei lumi noi”. Și mai departe, ei precizează: „Din tot ce am spus pînă aici, se vede că de nemăsurat de mare este rolul unei reviste socialiste. Chiar și numai spre a sprijini proletariatul în luptele profesionale, de care am vorbit la început, ea trebuie nu numai să-i pună la îndemînă învățămintele și exemplele scoase din istorie

mișcării muncitorești din celelalte țări, ci, pe lângă aceasta, de a face analiza amănunțită a realității românești, care sînt progresele capitalismului la noi, pînă unde se întinde as-tăzi acțiunea sa și ce perspective are? Ce forme îmbracă lupta de clasă și care e cea mai bună tactică pe care trebuie să o întreprin-țeze clasa muncitoare din România? Tot aici intră anchetele muncitorilor în diferite ra-muri. De asemeni, expunerea și studiul celei-lalte mari chestiuni care va domina multă vreme discuțiile noastre, chestia agrară". În continuare, programul se referă la criticarea de către revistă a tuturor ideilor „cu care stă-pinirea burgheză întirzie opera de emanci-pare a muncitorilor”; la dorința de a face din revistă „organul socialiștilor de limbă româ-nească din toate țările”; la speranța că „Viitorul social” va avea o înriurire salutară asu-pra întregii vieți intelectuale a țării”.

Și-a îndeplinit revista „Viitorul social” programul? Răspunsul poate fi dat numai în urma unei temeinice cercetări critice a nu-merelor apărute. Este cunoscut că „Viitorul social” a avut o periodicitate determinată de o sumedenie de cauze. Pînă la revista de as-tăzi, apărută în 1972, publicația a avut patru serii: prima în 1907—1908; a doua în 1913—1914; a treia în 1916 și a patra în 1946—1947. Un studiu al acestei periodicități va releva trăsături ale mișcării muncitorești din țara noastră, unele momente ale istoriei ei, cu ceea ce a fost pozitiv și negativ. Dar mai cu seamă, va arăta lupta continuă dintre clasa muncitoare și clasele asupritoare, luptă pre-zență pe toate planurile, de la cel ideologic, pînă la cel politic, organizatoric, și cel admi-nistrativ.

Desigur, în analiza conținutului revistei se va ajunge la unele critici peste care nu tre-buie să se treacă. Azi, în perspectiva timpului și a istoriei, putem înțelege mult mai bine și plusurile și minusurile revistei de atunci, putem să judecăm cu mai mult spirit critic atitudinile conducătorilor și colaboratorilor revistei de atunci, dar să avem grijă constantă de a reliefa tot ce a împins înainte gîndirea marxistă din această țară, cercetarea știin-țifică a fenomenelor politice și sociale, tot ce a dinamizat sau, cel puțin, a ținut trează conștiința maselor și spiritul socialist în Ro-mânia dinaintea anilor cînd încă nu luase puterea Partidul Comunist Român.

O asemenea cercetare a început să se facă chiar sub auspiciile Academiei noastre și nu

rămîne decît să fie continuată pînă la constituirea unei substanțiale monografii: „Viitorul social”.

Recunoscîndu-se rosturile unei asemenea reviste de sociologie și științe politice și sim-țîndu-se nevoia de a se recupera și în dome-niile respective timpul pierdut, în 1972 s-a luat hotărîrea apariției revistei de sociologie „Viitorul social”. În „Cuvînt înainte”, semnat de Miron Constantinescu, răspunzîndu-se la întrebarea: de ce este necesară o revistă de sociologie?, se conturează — poate, cam sche-matic — programul revistei. De observat că deși se reia titlul „Viitorul social”, nu se face nici o referință la vechea revistă. În cei zece ani care s-au scurs de la apariția aceluia prim număr, viața a mers rapid înainte, exigențele Partidului în domeniul cercetării științifice au crescut, orizontul sociologiei românești s-a lărgit considerabil, s-au format temeinic noi sociologi și — cum este și firesc — și re-vista „Viitorul social”, devenită publicație și pentru științele politice, a evoluat. Desigur, este loc pentru mult mai bine, dar o falsă mo-destie să nu ne împiedice să afirmăm că ne aflăm în fața unei reviste științifice de presti-giu.

Asociația Română de Științe Politice, una din editoarele revistei „Viitorul social” este prezentă la această sărbătoare cu convingerea că participă la un act de cultură al sistemului nostru socialist. A ne cerceta trecutul, a ne cunoaște tradițiile nu înseamnă a ne îndepărta de prezent, ci tocmai contrariul, înseamnă a întări și dezvolta prezentul folosind din trecut tot ceea ce a fost valoros.

Amintindu-ne de cei ce acum șaptezeci și cinci de ani au scos primul număr din „Viitorul social” și de toți cei care l-au continuat, cîstînd tot ce au făcut ei bine pentru poporul român, pentru clasa muncitoare, pentru dez-voltarea spiritului socialist în țara noastră, a științelor sociale, să urăm revistei „Viitorul social”, care apare în zilele noastre o viață lungă, iar conducătorilor și colaboratorilor ei mari succese.

Continuitatea este un factor esențial în is-torie. Iar noi avem nevoie de afirmarea și de-mostrarea acestui factor mai ales în aceste vremuri de mari contradicții și controverse, în care se încearcă determinarea istoriei vea-curilor ce vin.

Prof. George Macoveșcu

Președintele Asociației Române de Științe Politice

DEZVOLTAREA SOCIOLOGIEI MARXISTE

Revista „Viitorul Social”, care își come-morează cei 75 de ani de la prima sa apariție, a avut o viață destul de zbuciumată, dat fiind că nu s-a bucurat de o continuitate liniș-tită, ci dimpotrivă de una foarte frămîntată,

apărînd doar cu intermitențe și cu largi pe-riode de inexistență.

Totuși o învățătură rezultă din analiza perioadelor ei de apariție și de tăcere, dacă le punem în paralelă cu istoria socială a țării

și cu cea internă a Partidului Social-democrat.

Primul număr al „Viitorului Social” apare la Iași, în august 1907, adică în plină epocă a răscoalei țărănești, cînd guvernării se străduiau să găsească cu orice preț „instigatori”, fie chiar de clară apartenență burgheză (cum era Vasile Kogălniceanu) și cu atît mai mult în sinul Partidului Social-democrat și al „Cluburilor” lui țărănești... Pe de altă parte, în 1907 nu se depășise încă criza pricinuită partidului prin plecarea „generoșilor”, care avuseseră loc după Congresul al IV-lea al Partidului, din 1899. Ieșiseră, desigur, de sub tipar, în revista „Lumea nouă”, declarații protestatatoare, precum cea a muncitorului Alexandru Ionescu care spunea, clar și ferm, „Sîntem și răminem” socialiști. Dar pe lângă această luare de poziție politică era necesară și o analiză teoretică, prin care să se arate de ce un partid al muncitorimii continua să fie necesar, în ciuda teoriei care afirma că orînduirea socializată se va putea naște doar ca o incununare finală a orînduirii capitaliste, această incununare putînd fi grăbită mai curînd prin lupta în cadrul partidului liberal decît în cel socialist.

Gherea, încă din 1900 își spusese cuvîntul, într-o broșură de 34 de pagini, intitulată *Studiu critic asupra socialismului în România; socialismul român este o plantă exotică?* Dar pe lângă o astfel de broșură era nevoie și de o revistă, publicație mai ușor de răspîndit în mase mai largi de cititori. Apare deci la Iași, sub redacția lui Cristian Racovski, George Grigorovici și M. Gh. Bujor, dar de fapt în legătură cu cercul de studii organizat de Dr. Vechler, revista intitulată „Viitorul Social”, cuprinzînd un lung și temeinic studiu intitulat *Socialismul în România* în care sînt expuse foarte clar argumentele care justificau existența în continuare a unui Partid Social-democrat, avînd de dus o triplă luptă împotriva generoșilor care se înscriseră în Partidul Liberal, împotriva grupului „poporanist” care se strinsese în jurul revistei „Viața Românească”, amîndouă gravitînd în jurul problemei centrale a țărănimii.

E foarte interesant de subliniat că „Viitorul Social”, încă de la primul său număr a analizat problemele sociale din punctul de vedere dublu, al științelor sociale și al politicii. Încă mai înainte, se vădise tendința de a interpreta marxismul drept un sistem sociologic socialist. Gherea, în primele lui studii, cele din 1888, nu folosise termenul de „sociologie”. Dar o va face în 1901 cînd își va intitula studiul său *Despre socialism și anarhism* drept un „studiu sociologic”, iar în 1910, se va pune „Neobișnăgiei” subtitlul de „*Studiu economic-sociologic al problemei noastre agrare*”. În această revistă a „Viitorului social” din seria 1907—1908, Gherea publică *Judecata posterității și judecata contemporanilor* (în nr. 5

din Decembrie 1907) și apoi (în nr. 10 din Mai 1908) *Un mic răspuns la o mică recenzie* urmat în același număr de un lung *Post scriptum sau cuvînte uitate*, studiu deosebit de important, întru lămurirea controverselor dintre socialiști, liberali și poporanști.

Odată trecută criza provocată de plecarea generoșilor și răscoala din 1907, „Viitorul Social” își suspendă apariția, reapărînd abia în 1913, în epoca pe care Gherea a denumit-o a fi „cadrilateră” cînd războiul balcanic făcea să se întrevadă perspectiva sumbră a unui catastrofal război mondial. „Viitorul Social” analizează și aceste noi crize sociale, rubricînd sa de bază fiind intitulată de data aceasta „*Sociologie și Politică*”, în care Gherea publică seria sa de studii *Social-democrația și epoca cadrilateră, Noi și bulgarii, Conflictul româno-bulgar*, Racovski expulzat trimițînd și el, din străinătate, colaborarea sa, de un caracter din ce în ce mai clar internațional. În criza socială declanșată odată cu începerea primului război mondial, problema de bază ce se punea era cea a atitudinii pe care sînt datorate a o lua partidele socialiste, față de război. Este de fapt perioada Zimmerwaldiană, în care Racovski începe să aibă un rol internațional de prim plan, determinînd ca și P.S.D.-ul din România să ia o atitudine zimmerwaldiană.

Dar și în această perioadă „Viitorul Social” nu apare decît cu cîteva numere, înecîndu-și din nou apariția odată cu intrarea României în război.

După război, tabloul problemelor sociale se află complet schimbat. Două erau în special de covîrșitoare importanță: pe de o parte intervenise revoluția din Octombrie și se întemeiasă a III-a Internațională, pe de altă parte, provinciile românești în sinul „României Mari”, cu propriile lor, foarte puternice, partide socialiste care trebuiau și ele a fi unificate, avînd în plus a decide dacă urmau a se alinia Internaționalei a III-a sau continuau a se ține de tradiționala Internațională a II-a, cu teoria și tacticile sale. Între aceste două poziții extreme o oarecare parte dintre vechii socialiști ezitau, formînd ceea ce s-a numit în deridare, partizanii Internaționalei a II-a și jumătate.

De data aceasta însă, „Viitorul Social” nu s-a mai aflat la înălțimea sa din trecut. Gherea nu mai era în viață, iar Racovski nu mai era în țară. Dintre militanții P.S.D.-ului puțini au publicat studii temeinice în această revistă. Teoreticieni de bază existau totuși, precum Iacob Pistiner, Grigorovici, Șerban Voinea dar numele lor n-a apărut în această revistă, cu excepția unui firav studiu al lui Lotar Rădăceanu. Ceea ce e pîc, căci din această pricină perioada a rămas destul de întunecată pentru istoricul ei de mai tirziu, care, pentru a se lămuri, e nevoit a răs-

foi zeci de reviste, broșuri și foi volante deplîngînd că în „Viitorul Social” nu poate afla o lămurire cu privire la frământările din sinul socialiștilor, dintre care unii continuau a activa cu putere, deși pe alte căi decît cele ale comuniștilor, deosebindu-se de data aceasta și față de vechii partizani ai unui „socialism cu brațele încrucișate” cum li numise Ilie Moscovici, „care — spunea el — continuau să speră că socialismul în România va debarca într-o bună dimineață, în portul Constanța, de pe bordul unui crucișător englez”.

Actualul „Viitor Social” care dealtfel își poate și el sărbători 10 ani de existență, nu e cazul să spunem altceva decît să reamintim învățătura care rezultă din această trecere în revistă a trecutului său de 75 de ani,

anume că o publicație teoretică periodică, cu caracter științific și politic, este datoare să fie nu numai un mijloc de a lămuri problemele de bază ale epocii și de a călăuzi acțiunile, ci și de a constitui o „cronică” a evenimentelor vieții sociale, reflectînd, în mod adîncit, și critic, pozițiile și părerile celor mai de seamă personalități implicate în asemenea probleme, atît ca oameni de știință cit și ca politicieni.

Cred că din acest punct de vedere „Viitorul Social” mai are încă multe învățăminte de tras din experiența trecutului și încă multe de făcut, ca să-și asigure propriul său viitor.

Prof. H. H. Stahl

Președintele Secției de sociologie a A.S.S.P.

CONTINUATORI AI IDEILOR ÎNAINȚATE

Această aniversare ne prilejuiește a face o apreciere de valoare a felului și a măsurii în care cei care ne ocupăm astăzi de științele social-politice am reușit să fim continuatorii aceluia care, cu decenii în urmă și de-a lungul acestor decenii, s-au aplecat asupra acestor probleme și au contribuit, prin vorba și fapta lor, la răspîndirea ideilor înaintate, revoluționare, marxiste, la mersul înainte al societății românești.

Răsfoind filele îngălbenite ale „Viitorului social” din primele decenii ale acestui secol ne dăm seama atît de marea efervescență teoretică, ideologică și politică care și-a pus amprenta asupra gîndirii acelor timpuri, cît și de faptul că scrierile, studiile aceluia care au marcat prin prezența lor constantă paginile acelei reviste memorabile aveau în miezul preocupărilor lor problemele cele mai arzătoare ale epocilor respective. Contribuțiile unui Constantin Dobrogeanu-Gherea, ale lui Cristian Racovski și a multor alora, teoreticieni și militanți, reflectau o adîncă cunoaștere a realităților românești și reprezentau analize profunde, marxiste ale problemelor ce se ridicau atunci în fața clasei noastre muncitoare, în fața forțelor revoluționare ale poporului nostru, cu toate că, aceste analize și anumite concluzii nu reflectau întotdeauna cu fidelitate anumite realități istorice, anumite procese social-politice și fenomene revoluționare.

Cu toate aceste limite, nu putem să nu amintim acele studii teoretice în care se analizau cauzele răzmeriilor în urmă în dezvoltarea țării noastre față de țările atunci avansate ale Europei, în care se puneau în relief structurile sociale și frământările social-politice din țară, necesitatea industrializării țării, a reformei agrare, pentru a lichida sărăcia noastră seculară, necesitatea unor reforme social-politice pentru a putea pași pe drumul creării unei Românie moderne, ridicarea învățămîntului și culturii la o treaptă ce reclama

însăși propășirea țării. Sub influența binefăcătoare a marxismului, în numerele revistei „Viitorul social”, răzbătea necesitatea conștientizării revoluționare a oamenilor muncii, ca o premisă pentru organizarea clasei muncitoare ca o forță politică de sine-stătătoare, evidențindu-se tot mai clar rolul ce urma să joace această clasă în istoria societății românești, îndrumată de ideologia marxistă.

Amintesc aceste lucruri, atît pentru a ne aduce omagiul precursorilor noștri, cît și pentru a putea judeca, aprecia în mod corespunzător activitatea noastră astăzi, în epoca construirii acelei societăți despre care aceștia vorbeau și despre a cărei venire visau cu ochii deschiși.

De la înființarea sa, Secția de științe politice și-a axat preocupările pentru publicarea unor studii în revista „Viitorul social” pe problemele cele mai stringente ale edificării noii societăți socialiste din țara noastră, încercînd ca întreaga sa activitate, cercetările întreprinse în diferite domenii ale vieții ideologice, teoretice, politice, cu un cuvînt activitatea noastră politologică să ducă la elucidarea acestora, să servească conducerii de partid pentru luarea unor decizii de mai mică sau mai mare importanță. Această activitate politologică a fost desfășurată concomitent, și într-o formă coordonată de Secția de științe politice a Academiei, de „Institutul de științe politice și de studiere a problemei naționale”, de către „Asociația de științe politice” în cadrul „Asociației internaționale de științe politice” unde face cunoscute realizările din țara noastră în acest domeniu.

Vreau să amintesc aici și faptul că valorificarea acestor cercetări s-a făcut, de-a lungul anilor, parțial în revista „Viitorul social”, revistă de sociologie și științe politice care apare din 1972, și parțial în diferite edituri ale țării noastre și în primul rînd în Editura Politică.

Trecind în revistă rezultatele obținute în activitatea Secției de științe politice a Academiei și a altor organisme politologice nu putem să nu arătăm că nu s-a făcut tot ceea ce trebuia realizat, ba chiar s-ar putea afirma că laborările teoretice au rămas în urma practicii sociale, a necesităților vieții, că generalizările teoretice ale practicii sociale se găesc încă la un nivel nesatisfăcător. Ne dăm seama

de acest lucru și această recunoaștere reprezintă totodată și angajamentul nostru de a face în viitor mai mult și mai bine, să fim la înălțimea marilor sarcini care stau în fața frontului nostru teoretic, ideologic și politico-educativ.

Prof. dr. doc. ing. *Valter Roman*
Președintele Secției de Științe Politice

BILANȚ ȘI PERSPECTIVE

În anul 1972 apare primul număr al revistei de sociologie „Viitorul social” sub îndrumarea Academiei de Științe Sociale și Politice și a Comitetului Național de Sociologie, care se constituie și în colegiu de redacție. Răspunzând unor necesități și pornind de la strinsa unitate dintre sociologie și științele politice, din anul 1973, „Viitorul Social” devine revistă de sociologie și științe politice și apare sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”, Comitetului Național de Sociologie și Asociației Române de Științe Politice. Din 1981 revista apare într-o nouă prezentare grafică și de la apariția trimestrială se trece la 6 numere anual. Apariția unei reviste de sociologie, după o întrerupere de aproape un sfert de veac, întrerupere datorată unor „fenomene de superficialitate”, de ingustime de vederi și de vulgarizare a unor teze teoretice” a fost posibilă în climatul fertil de afirmare a gândirii creatoare în toate domeniile de activitate științifică inițiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu după Congresul al IX-lea al partidului. Interpretările schematice, vulgarizatoare și dogmatice au „determinat scăderea nivelului științific al cercetărilor, tratarea neștiințifică a unor probleme ale vieții noastre sociale, aflate în plin proces de transformare revoluționară, precum și a unor probleme ale dezvoltării societății contemporane. Nu a fost înțeleasă însemnătatea sociologiei ca știință socială, negându-se rolul ei în societatea socialistă” (subl. ns.). Toate acestea au avut drept rezultat frinarea gândirii științifice și a cercetărilor în domeniile respective, rămânerea în urmă într-o serie de sectoare dintre cele mai importante ale cercetării științifice”¹.

În actualul profil revista continuă tradițiile glorioase ale presei socialiste și comuniste,

ale publicațiilor social-politice progresiste și democratice, ale școlii de sociologie românească care, alături de alte școli din domeniul științelor exacte și științelor sociale, a ridicat „prestigiul științei românești, făcând să crească contribuția țării noastre la patrimoniul științei mondiale”².

Dorim însă să subliniem că preocuparea noastră centrală a constituit-o analiza științifică a problemelor social-politice naționale și internaționale, angajarea fermă în confruntările de idei contemporane.

Orientarea programului revistei, teoretică și politico-ideologică, a constituit-o pentru noi indicațiile și sarcinile definite cu rigoare științifică de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al X-lea Congres al partidului.

„Partidul nostru — sublinia secretarul general al partidului — cere lucrătorilor din domeniul științelor sociale să-și concentreze activitatea pentru studierea fenomenelor care caracterizează dezvoltarea actuală a țării noastre, să-și aducă contribuția la generalizarea experienței construcției socialiste, să abordeze problematica nouă pe care o ridică dezvoltarea societății omenești în epoca contemporană. Avem nevoie în domeniul economiei, filosofiei, sociologiei, istoriei, dreptului de cercetări cu adevărat științifice, care să ofere material pentru concluzii în vederea soluționării problemelor dezvoltării societății noastre. Este necesar să se stimuleze dezbaterile vii, creatoare, schimburile și confruntările de opinii între cercetători — singura metodă care poate asigura progresul în știință. Cercetătorii din domeniul științelor sociale trebuie să contribuie la lămurirea problemelor, la înțelegerea fenomenelor actuale, căutând aceasta nu numai în tomuri, care, firește, au importanța lor teoretică. Răspunsurile la problemele zilei de azi ei trebuie să le găsească în primul rând în viață! Numai așa își vor

¹ Nicolae Ceaușescu „Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării și îndrumării activității de cercetare științifică, prezentate în sesiunea Marii Adunări Naționale din 20—22 decembrie 1965 „Opere alese”, vol. 1. Editura politică, București, 1982, p. 121.

² Nicolae Ceaușescu, op. cit., p. 115.

face datoria de oameni de știință comuniști, se vor dovedi în stare să ajute operei conștiente de făurire a societății noi”³.

Prin profilul și structura sa, conturate de-a lungul anilor, revista „Viitorul social” s-a afirmat în publicistica din domeniul științelor sociale și politice, în țară și pe plan internațional, prin abordarea unei tematici bogate consacrate problemelor teoretice ale sociologiei și politologiei, gândirii sociale și politice, metodologiei științelor sociale, cercetărilor de teren, acordându-se un spațiu important comentariilor, interviurilor, vieții științifice interne și de peste hotare, recenziilor și notelor de lectură.

Revista s-a axat cu prioritate pe obiectivele și sarcinile care au revenit științelor sociale și politice, reieșite din documentele Congreselor partidului, ale lucrărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Ținând seama de sarcinile care ne-au revenit s-a acționat permanent pentru lărgirea cercului de colaboratori, de la principalele instituții și centre de cercetare în domeniul științelor sociale și politice, până la activiști de partid și de stat sau specialiști din alte domenii care au preocupări legate de profilul revistei. Astfel, în paginile revistei au publicat studii tovarăși din conducerea de partid și de stat, activiști de partid din județe, autori de la Institutul de științe politice și Catedra de sociologie a Academiei „Ștefan Gheorghiu”, de la Centrul de cercetări sociologice — București, Institutul de studii istorice și social-politice al P.C.R., Laboratorul de sociologie urbană, Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, precum și autori din numeroase instituții, unități de cercetare și de învățământ. Promovînd o orientare teoretico-metodologică inter și multidisciplinară, revista a publicat, alături de studii din domeniul sociologiei și științelor politice și studii din domeniul politicii economice, demografiei, psihologiei sociale, antropologiei culturale și etnografiei etc.

De asemenea, ne-a preocupat publicarea unor studii semnate de autori de prestigiu din alte țări. Menționăm că pentru fiecare Congres Mondial de sociologie și științe politice, au fost editate numere speciale în limba engleză, fiecare axat pe tematica congresului respectiv.

Studiile cele mai semnificative și valoroase din domeniul științelor social-politice publicate

în revista noastră au fost publicate și în „Revue Roumaine des sciences sociales”, *Série Sociologie*, cu apariție anuală. „Viitorul social” întreține permanent relații de schimb cu peste 40 reviste ale unor instituții științifice și edituri din diverse țări ale lumii.

Revenim la începuturile activității noastre de pregătire a noii reviste. Munca pentru editarea noii serii a revistei „Viitorul social” a început de fapt în 1966 cînd s-a reintrodus sociologia în învățămîntul de partid și de stat, s-au creat centre și laboratoare de cercetări sociologice și s-au inițiat ample cercetări de teren dintr-o perspectivă interdisciplinară, pe probleme majore ale dezvoltării societății socialiste românești. Publicarea rezultatelor și concluziilor acestor cercetări erau solicitate de organele de decizie politică, de conducători de unități și instituții, de specialiști din domeniul științelor sociale de toți cei interesați în activitatea de reinnoire a întregii noastre vieți sociale, de perfecționare a relațiilor sociale și politice din societatea noastră socialistă. În această perioadă de pregătire — 1966—1972, studii sociologice au fost publicate în „Scinteia”, „Era socialistă”, „Revista de filosofie”, „Korunk”, „Forum”, „Analele universităților” din București, Cluj Iași, reviste județene etc. Sintem deosebit de onorați de participarea reprezentanților acestor reviste la această reuniune cînd aniversăm, 75 de ani de la prima apariție a revistei „Viitorul social” și 10 ani de la apariția seriei noi a acesteia. În numele colegiului de redacție, al autorilor și al cititorilor revistei dorim să mulțumim cordial tuturor revistelor pentru „găzduire”, pentru încredere și sprijinul colegial care dealtfel continuă și în prezent. Dorim să mulțumim tuturor celor prezenți, tuturor autorilor și cititorilor revistei „Viitorul social”. În încheiere am vrea să vă asigurăm că vom fi fideli tradițiilor științifice și ideologice ale presei socialiste și comuniste, democratice și progresiste din țara noastră, opțiunilor ferme asumate la apariția revistei și ne angajăm să transpunem în întreaga noastră activitate sarcinile ce ne revin din documentele de partid, din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu privind stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului.

Redactor șef

Prof. univ. dr. Ion Iordăchel

³ Nicolae Ceaușescu, op. cit., p. 647.

GÎNDURI LA ANIVERSAREA REVISTEI „VIITORUL SOCIAL”

Cînd apărea pentru prima dată, cu 75 de ani în urmă, numele revistei „Viitorul social” cuprindea în sine nu doar preocuparea pentru viitor, ci și încrederea în viitor a celor ce-și puneau cuvîntul și ideile în slujba clasei muncitoare, a împlinirii aspirațiilor ei de dreptate, a voinței ei de a zdrobi „orînduiala cea crudă și nedreaptă” și a făuri în România o țară a dreptății și egalității.

Cînd citim azi, pe frontispiciul publicației, cuvintele „Viitorul social” cuprindem deopotrivă în aceste cuvinte semnificația respectului față de tradițiile progresiste ale presei românești, dar și pe aceea a preocupării statornice a partidului nostru, a secretarului general al partidului, pentru a făuri orizonturi noi și luminoase devenirilor socialiste ale țării.

A gîndi pentru viitor, în numele viitorului, înseamnă a trăi puternic implicat în viața prezentului, a descifra în evenimentele timpului, căruia îi sintem martori și cliitori, sensurile fundamentale ale evoluției sociale. Înseamnă a da sens și durată faptelor prezente. Viitorul este, în fond, prezentul de mine. Acest spirit se deslușește cu pregnanță în paginile publicației de azi care are toate condițiile să devină un document activ al cercetării sociologice a universului de muncă și creație al țării. Are toate temeiurile ca, apropiindu-se tot mai puternic de problematica construcției dinamice, majore, a societății noastre, să se constituie nu doar într-o monografie sociologică a diferitelor compartimente ale vieții sociale, ci într-o publicație

cu un rol tot mai pozitiv în clarificarea problematicii contemporane, în dirijarea eforturilor și energiilor într-o eficientă operă de creație. Să facă, într-un cuvînt, publicistică militantă. Așa cum o dovedesc cele mai bune inițiative ale sale ogîndite, număr de număr, în paginile revistei.

Ca să aibă personalitate o publicație trebuie să fie scrisă de personalități, de autorități și competențe profesionale, în a căror lucrare de cercetare a complexelor fenomene ale societății în devenire să se îmbine armonios investigația științifică riguroasă cu pasiunea exemplară, cu voința de a aduce concluzia cercetării tot mai hotărît către orizonturile înfăpturii.

Pentru tradițiile progresiste pe care le continuă azi, în noile condiții istorico-sociale, „Viitorul social”, pentru izbînzile publicistice ale noii sale ediții — prilejuind ea însăși o aniversare prin împlinirea a 10 ani de existență — pentru nobila misiune ce-i revine în viitor, colectivul de redacție al ziarului „Scintea” adresează călduroase felicitări, un colegial salut, însoțindu-le de urarea de a face ca paginile revistei să fie tot mai puternic conectate la starea de spirit creatoare a prezentului socialist din care se naște, luminos și sigur, viitorul însuși al patriei.

Nicolae Dragoș

Prim-adjunct al redactorului șef al ziarului „Scintea”

Este o deosebită plăcere pentru colectivul și colegiul de redacție al revistei „Era socialistă” să transmită revistei „Viitorul social”, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la apariția primului său număr, un cald salut comunist și urarea de noi succese în reflectarea și analiza științifică — de pe pozițiile partidului nostru — a problemelor sociale și politice specifice actualului stadiu de dezvoltare a țării, evoluției lumii contemporane.

Așa cum rezultă din cronologia și sumarele ambelor publicații, în multe privințe este vorba de anumite similitudini. Tematicii, aproape comune în liniile sale generale — dar fără a se repeta — i se alătură relativă coincidență, de loc întîmplătoare, a unor date calendaristice. „Viitorul social” apărea în 1907; „Lupta de clasă”, în 1920, iar ambele reviste, în serie nouă, în 1972, ultima dintre ele cu titlul, adevărat noli etape istorice, „Era socialistă”.

Vorbînd despre perioada dinainte de 23 August 1944 este de observat că amîndouă publicațiile au cunoscut — datorită complexelor împrejurări ale confruntărilor ideologice,

de clasă, evocate aici de cei care au luat cuvîntul înainte — ceea ce s-ar putea numi o continuitate neliniștită sau o discontinuitate tulburătoare. Nu despre aceasta mi-am propus însă să vorbesc. Îndeplinindu-mi mandatul de a saluta din partea „Erei socialiste”, revista de sociologie și științe politice, „Viitorul social”, aș dori să subliniez, în acest moment aniversar, că munca publicistică, asemenea celei de cercetare în științele sociale, se constituie într-un mijloc eficient de sintetizare și propagare a politicii partidului de edificare a noii orînduiri. În seria nouă, „Viitorul social” dă expresie eforturilor cercetării din științele sociale și politice, dezbaterilor și confruntărilor de idei menite a contribui la generalizarea practicii sociale. Se înțelege că pe acest plan atît „Viitorul social” cît și „Era socialistă”, alte publicații de profil, au în fața lor sarcini noi, rezultate, pentru perioada care vine, din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982. Dezbătînd probleme de cea mai mare însemnătate pentru activitatea partidului, analizînd sta-

diul actual al edificării socialismului în România, problemele teoretico-ideologice și activitatea politico-educativă — expunerea constituie un amplu program care oferă noi teme și unghiuri de abordare publicisticii noastre teoretice și științifice.

Sărbătorind „Viitorul social” ne gândim desigur la datoria noastră comună de a practica o publicistică viabilă și penetrantă care să se bizuie pe cutezanță și spirit realist, pe stăpînirea temcinică și promovarea consecventă a concepției materialist-dialectice, a politicii partidului, ca emanație a simbiozei organice a acelor cerințe esențiale ce călăuzesc cercetarea științifică: studierea continuă și directă a faptelor în procesul infinit al cunoașterii, receptivitatea față de transformările calitative din viață și sesizarea, intuirea, descoperirea în germene a noului, stimularea schimbului de idei și refuzul aprecierilor simpliste, unilaterale, al subiectivismului ori schemelor prestabilite.

În lumina ideilor dătătoare de largi și noi orizonturi ce iradiază din Expunerea la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. rezultă că activitatea publicistică este chemată să pornească de la considerentul că exigențele noi calități, preconizate în toate domeniile, solicită ca și paginile revistelor noastre — potrivit, desigur, profilului fiecăreia — să se constituie ca permanentă confruntare între principii teoretice și practice, între practica trecută și cerințele prezentului, între coordonatele acestuia și orizonturile științifice și realist prospectate ale viitorului. Ne aflăm astfel — și o revistă și alta — în fața dezideratului de a înfățișa analitic, în plenitudinea lor și sub toate aspectele, procesele în continuă devenire și perfecționare din societatea noastră.

În același timp, nu uităm că valoarea publicisticii revoluționare sporește în măsura în care ținem seama de existența și particularitățile competiției istorice dintre capitalism și socialism, de intensa circulație de idei și confruntare ideologică specifică lumii contemporane.

Este evident că o publicistică receptivă la nou, de o vie mobilitate și mereu necesară proșteime, refractară la orice închistare, intransigentă față de ideologia retrogradă, poate stimula iradierea în mase a filosofiei politice novatoare a partidului nostru, a acelei concepții care pune în evidență adevărul că orice, deziderat de transformare revoluționară solicită instrumentele educației și pe educatori — în cazul nostru, publicistica teoretică — să privească înainte, către ceea ce se dezvoltă, să tragă învățăminte din practică, din experiența maselor. În acest spirit, răspunderile directe încredințate de partid redacțiilor noastre solicită noi eforturi pentru a satisface mai bine exigențele rezultate din funcția socială

a publicisticii, din caracterul programatic, militant al comunicării social-politice care niciodată nu poate fi indiferentă și neutră față de ce fel de opinii, informații, idei și convingeri propagă, acreditează sau discreditează.

Se înțelege, linia creativității și combativității în teoria socială depinde hotărîtor de capacitatea de a sesiza tendințele noi într-un domeniu sau altul al vieții sociale, de a cunoaște și „surprinde” contradicțiile care determină dinamica înfruntărilor dintre nou și vechi, de a imprima avînt revoluționar, spirit militant, clarviziune abordărilor ideologice, evitînd subiectivismul și voluntarismul, tratarea unilaterală a unei probleme sau alteia. Călăuziți de asemenea idei ce emană din opera teoretică și politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, noi ziaristi, publiciști pornim de la adevărul că partidul nostru ține permanent seama de dinamica proceselor sociale, interne și internaționale, formulează noi concluzii, corespunzător noilor realități, de îmbogățirea teoriei cu noi teze reieșite din transformarea revoluționară a societății. Pentru activitatea publicistică are o însemnătate esențială ideea potrivit căreia, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „nu trebuie să ne mulțumim cu ceea ce s-a spus odată, ci să reconsiderăm unele teze dacă viața, realitățile, faptele demonstrează că ele nu mai corespund chiar dacă la vremea lor au fost juste”.

Din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu se degajă pregnant concluzia că teoria socială nu se poate dezvolta decît printr-o confruntare liberă a părerilor, a ideilor. „Mai cu seamă în domeniul științelor sociale — arată secretarul general al partidului — există și vor apărea inevitabil și teze și păreri discutabile, criticabile. Nu de aceasta trebuie să ne fie teamă; principala teamă și principalul pericol constau în a nu desfășura activitatea de cercetare datorită fricii de a nu greși, copiind ceea ce fac alții”.

În această lumină, apare cu toată claritatea importanța abordării creatoare de către articolul teoretic, în dezbateri, a unei game largi de probleme, examinate în conexiunea lor dialectică.

În încheiere, permiteți-mi să subliniez încă o dată că aniversarea revistei „Viitorul social” constituie și un prilej de a reflecta asupra rolului și funcției publicisticii noastre teoretice. Dorim noi succese colegilor de la „Viitorul social”, colaboratorilor săi, care, în bună parte, sînt și colaboratori ai „Erei socialiste”. Ne exprimăm convingerea că

avind mereu în conștiința profesiei noastre profund politice exigențele unei publicistici vii, combative, de tot mai largă audiență, răspundem încrederii și sarcinilor partidului, acționând în strânsă legătură cu viața, servind prin mesajul de idei al articolelor și stu-

diilor publicate interesele clasei noastre muncitoare, ale poporului, cauza partidului.

Ion Mitrăn,

redactor șef adjunct al revistei
„Era socialistă”

★

Permiteți-mi să exprim adinca satisfacție pentru posibilitatea de a aduce, în numele Secției de istorie și arheologie a Academiei de Științe Sociale și Politice, al Institutului de istorie „N. Iorga”, a revistelor „Revue roumaine d'Histoire” și „Revista de istorie”, un cuvânt omagial cu prilejul momentului aniversar de astăzi.

„Viitorul social” este un nume de rezonanță, de prestigiu în publicistica românească.

Acum trei sferturi de veac, în condițiile unei puternice efervescențe ideologice, mișcarea socialistă din România scotea o revistă teoretică destinată, așa cum preciza editorialul, „socialiștilor români de pretutindeni”, având în conducere pe Mihai Bujor, Cristian Racovski și pe bucovineanul George Grigorovici.

Continuând tradiția publicațiilor socialiste din veacul trecut — mai ales a „Revistei sociale” (1884—1887) — „Viitorul social” a dezbătut în cele trei serii ale sale probleme fundamentale ale realității românești: problema agrară, a industrializării țării, a democratizării vieții politice, a făuririi unei civilizații moderne pe teritoriul țării noastre. Ea a militat pentru promovarea intereselor vitale ale maselor populare, ale poporului român. „Viitorul social” a fundamentat poziția socialiștilor români în problema națională, subliniind necesitatea unirii politico-statale a românilor, a războiului prim mondial, declanșat în 1914, a raporturilor mișcării socialiste din România cu mișcarea muncitorească internațională.

Aflată în miezul dezbaterilor social-politice și ideologice din epocă, revista a susținut polemic de răsunet, disputa între socialiști și poporanști, reeditând, într-un fel, discuțiile pasionante dintre socialiști și junimiști de la sfârșitul veacului trecut privind trăsăturile civilizației române moderne și problemele sale.

După eliberarea Patriei, în condițiile marilor transformări social-economice și politice care aveau să asigure un curs nou de dezvoltare istorică țării noastre, Partidul Social-Democrat a reluat firul tradiției socialiste de la început de veac, inițiind apariția citorva numere ale unui nou „Viitor Social” în anul 1947.

Acum un deceniu, într-un nou cadru, răspunzând unor noi obiective și sarcini și fixându-și alt profil și altă tematică, în peisajul publicațiilor noastre științifice, inspirate de ideile creatoare ale Partidului Comunist, de gândirea tovarășului Nicolae Ceaușescu,

avea să se inscrie cu putere în forma ei actuală revista „Viitorul social”.

Ceea ce a asigurat locul distinct și personalitatea publicației a fost nu numai domeniul său specific de cunoaștere — sociologia și politologia — ci și calitatea studiilor și articolelor cuprinse în revistă, acuitatea cu care a căutat să răspundă ideii de actualitate, deschiderea la fenomenele realității noastre, disponibilitățile sale de dialog cu gândirea social-politică contemporană.

Revista științifică de ținută, „Viitorul social” se dorește în același timp o publicație vie, strins conectată la desfășurarea procesului de construcție a societății noi în patria noastră, implicată în fluxul preocupărilor politico-ideologice curente.

Reunind în coloanele sale studiul de anvergură cu nota incitantă, privirea de ansamblu cu articolul de analiză concretă, „Viitorul social” ține să fie o revistă de dezbateri teoretică, dar să lumineze și aspecte mai restrinse ale realității noastre sociale în ideea de a sugera posibile căi de rezolvare a unor probleme, de a oferi răspunsuri la chestiunile ridicate de practica imediată pe plan micro-social.

O revistă care poartă cu demnitate mesajul unei tradiții și care se vâdește responsabilă față de sarcinile ce-i revin astăzi, conștientă într-un înalt grad de ceea ce înseamnă ideea de actualitate pentru o publicație, acoperind un domeniu de vîrf al cercetării în domeniul științelor sociale — iată cum ne apare la un deceniu de la apariție „Viitorul Social”.

Pentru rezultatele obținute pînă acum și pentru năzuințele de viitor care o animă, țin să adresez revistei „Viitorul social” din partea Secției de istorie și arheologie a Academiei de Științe Sociale și Politice, a revistelor „Revue roumaine d'Histoire” și „Revista de istorie”, a Institutului de istorie „N. Iorga”, — care în acest an a marcat aniversarea a 45 de ani de activitate în slujba dezvoltării științei istorice românești și a marilor idealuri ale României — urarea ca revista cu nume devenit simbol să înregistreze noi succese și împliniri în opera pe care o desfășoară, călăuzită de ideea slujirii intereselor superioare ale poporului și partidului și sporirii zestrei spirituale românești.

Sua semper gloria vivat!

Prof. dr. Ștefan Ștefănescu

Președintele Secției de istorie a A.S.S.P.

Transmițând un călduros și colegial salut din partea redacției revistei „Korunk”, doresc în primul rând să-mi exprim omagiul față de inițiativa acelor cărturari luminați și muncitori conștienți care în 1907 au fondat revista sărbătorită azi. Fapta lor generoasă inspirată din ideile și idealurile socialiste a deschis un prețios și semnificativ capitol în dezvoltarea presei progresiste din România, tradiția căreia constituie moștenirea noastră comună.

Evocând acest trecut de luptă pentru cauza eliberării sociale și naționale, nu pot să nu mă refer la împrejurarea că și istoria revistei redactată odinioară de acad. Gaál Gábor a cunoscut o periodicitate asemănătoare cu cea a „Viitorului social”. În perioada dintre cele două războaie mondiale (1926—1940) redactorii și colaboratorii revistei noastre s-au străduit în mod consecvent să prezinte cititorilor maghiari din țară și străinătate marile valori ale gândirii sociale înaintate române stimulate și de întemeietorii publicației înființată acum 75 ani. În paginile „Korunk”-ului au fost urmărite cu mare interes și apreciate din punct de vedere marxist cercetările monografice întreprinse de Școala sociologică din București condusă de Dimitrie Gusti. Revista a preluat în traducere studiile unor sociologi și economiști marxiști apărute în coloanele publicației „Era Nouă”, îndrumată și ea de P.C.R. Cred că nu exagerez afirmând, că în aceste interferențe a fost prezentă filiația ideatică reprezentată de C. Dobrogeanu-Gherea, Constantin Racovski, Mihai Gheorghiu-Bujor și George Grigorovici.

În aceste momente festive este o plăcută datorie de a ne aminti de anii plini de elan și efervescență creatoare determinate de documentele celui de al IX-lea congres al P.C.R., ani care au dus și la reînființarea „Viitorului social”. Pe plan subiectiv acest eveniment a marcat și pentru mine un început promițător în perspectiva reluării investigațiilor sociologice vitregite într-o perioadă a prejudecăților și interdicțiilor dogmatice. Numerele revistei renăscute au contribuit la o cunoaștere veridică a noilor realități sociale zămislite în metamorfoza revoluționară prin care trecea patria noastră, ele au devenit o pepinieră de nădejde a nollor generații de cercetători. Aceste numere au oferit informații pertinente despre rezultatele și metodele mișcării sociologice și politologice pe plan mondial, mijlocind și pe această cale participarea noastră la schimbul internațional de idei.

Redactorii și colaboratorii revistei „Korunk” apreciază în mod deosebit performanța confracților de la „Viitorul social”, preocupările și temele noastre fiind în bună măsură înrudite sau identice. Studiile, interviurile, notele apărute în această revistă ne snt de un real folos, servind deseori ca materiale de referință.

La această aniversare — felicitând încă odată pe cei care își sărbătorește jubileul — urez revistelor noastre să extindă și să aprofundeze colaborarea pe făgașul funcției lor în propășirea cunoașterii autentice și acțiunii sociale novatoare.

Gáll Ernő

Redactor șef al revistei „Korunk”

„ROMÂNIA PE DRUMUL CONSTRUIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE”,

Sesiune științifică, 11 decembrie 1982

La muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România a avut loc, simbăță 11 decembrie 1982, sesiunea științifică „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”, organizată în cinstea Conferinței Naționale a partidului și a celei de-a 35-a aniversări a proclamării Republicii, de Academia Republicii Socialiste România, Academia de Științe Sociale și Politice, Academia „Ștefan Gheorghiu” și Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.

Au participat academicienii, alți oameni de știință, activiști de partid și de stat, vechi militanți ai mișcării muncitorești din patria

noastră, oameni ai muncii din întreprinderi și instituții din Capitală.

În cuvîntul de deschidere, rostit de tovarășul Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, a fost relevată semnificația majoră a celor două apropiate evenimente din viața politică a țării — Conferința Națională a P.C.R. și cea de-a 35-a aniversare a proclamării Republicii — în contextul marilor realizări dobândite de poporul român, al dezvoltării fără precedent a întregii vieți politice, economice, sociale, cultural-științifice din patria noastră, în anii care au trecut de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în frun-

lea Partidului Comunist Român, a României Socialiste.

În continuare, au prezentat comunicări tovarășii Ion Popescu-Puțuri, director al Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., (Semnificația republicii socialiste în istoria poporului român); acad. prof. Manea Mănescu (Strategia politică și științifică a dezvoltării economiei românești); Bratu Păun, prorector al Academiei „Ștefan Gheorghiu”, și Gheorghe Surpat, șef de sector la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. (Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare și dinamizatoare a revoluției de eliberare socială și națională, a construirii socialismului în România); Ioan Ceterchi, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, și Constantin Vlad, director al Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale (Creșterea rolului și a funcțiilor statului în procesul construirii și dezvoltării societății socialiste în România); Tamara Dobrin, președinte executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste (Dezvoltarea democrației socialiste muncitorești și lărgirea continuă a cadrului de participare a maselor la conducerea societății în România socialistă); George Ciucu, secretarul Academiei Republicii Socialiste România (Învățămîntul, știința și cultura — componente esențiale ale făuririi civilizației socialiste, ale procesului de formare a omului nou); Eduard Eisenburger, președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană și Ladislau Lörincz, vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară (Rezolvarea problemei naționale — o mare preocupare a societății noastre socialiste); Maria Groza, adjunct al ministrului afacerilor externe (Republica Socialistă România — factor activ în soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane).

În încheierea sesiunii, într-o atmosferă de puternic entuziasm, a fost adoptat textul unei telegrame adresate **C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în care se spune:

Participanții la sesiunea științifică „România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate”, intrunși în atmosfera de elan patriotic și eferescență crea-

toare cu care întregul nostru popor întîmpină apropiata Conferință Națională a Partidului Comunist Român și cea de-a XXXV-a aniversare a proclamării Republicii, dorim să dăm expresie sentimentelor de dragoste, înaltă stimă și profund respect pe care vi le purtăm, împreună cu întregul popor, pentru realizările obținute sub conducerea dumneavoastră clarvăzătoare, pentru dinamizarea energiilor creatoare ale tuturor cetățenilor patriei pe calea socialismului și comunismului. Pe deplin atașați politicii partidului nostru comunist, oamenii muncii din România văd în conducerea de către partid a măreței opere de construire a noii orînduirii izvorul marilor înfăptuiri politice, economico-sociale și culturale din cele trei decenii și jumătate de la proclamarea Republicii și sint ferm hotărîți să-și aducă întreaga lor contribuție la propășirea patriei, la ridicarea ei pe noi culmi ale progresului și civilizației.

Cei 35 de ani de Republică înseamnă în istoria poporului român, perioada celor mai mari transformări revoluționare: lichidarea, pentru totdeauna, a exploatării și asupririi, înfăptuirea neabătută de către poporul muncitor — liber și stăpin pe propriul său destin, proprietar și beneficiar al avuției naționale — a principiilor socialiste de repartitie a produsului social, ale eticii și echității socialiste, soluționarea justă a problemei naționale și asigurarea egalității depline în drepturi pentru toți oamenii muncii, continua perfecționare a conducerii societății, dezvoltarea democrației muncitorești, prin care întregul nostru popor participă efectiv la elaborarea și realizarea politicii în toate domeniile.

Datorită strălucitelor inițiative ale președintelui său, țara noastră se bucură astăzi, prin politica sa externă, care exprimă interesele vitale ale poporului român, de un prestigiu fără precedent pe plan internațional, ca un factor activ de pace și largă cooperare între state, ce aduce o contribuție de seamă la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane.

În aceste zile în care evocăm istoricele realizări ale patriei în anii Republicii, gîndurile și recunoștința întregului nostru popor se îndreaptă cu respect și admirație către strategul neobosit, conștiința de sine a națiunii, Partidul Comunist Român, în frunte cu dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, cu ferma convingere că înțeleapta dumneavoastră conducere este cheia supremă a viitorului luminos al Republicii Socialiste România.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA —
STAT AL DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI, REVOLUȚIONARE,
 Simpozion dedicat celei de-a XXXV-a aniversări a instaurării
 Republicii, 24 decembrie 1982

În ziua de 24 decembrie 1982 s-au desfășurat la Academia „Ștefan Gheorghiu” lucrările simpozionului științific pe tema „Republica Socialistă România — stat al democrației muncitorești, revoluționare”, organizat în cinstea celei de-a 35-a aniversări a instaurării Republicii în țara noastră. Comunicările prezentate au abordat o problemă largă și interesantă, legată de conținutul și evoluția istorică a statului socialist român în cele trei decenii și jumătate de la actul revoluționar al proclamării republicii, punind în evidență concepția originală și creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la experiența revoluției și construcției socialiste, a edificării sistemului nostru politic, sintetizată în mod strălucit în documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982.

Semnificația instaurării Republicii a fost în mod cuprinzător relevată de N. Petreanu în comunicarea sa, subliniindu-se că din punct de vedere istoric, proclamarea Republicii populare marchează un moment de o importanță covârșitoare, în succesiunea transformărilor revoluționare începute în august 1944, ce deschide epoca trecerii la îndeplinirea revoluției socialiste și încununează totodată o îndelungată evoluție istorică a ideii de republică la poporul român.

O pertinentă reliefare a politicii P.C.R. de construire și dezvoltare a socialismului în țara noastră au realizat M. Voiculescu și V. Nichita, care au pus accentul în comunicarea prezentată pe demersul original al politicii partidului, de aplicare creatoare a teoriei revoluționare a socialismului științific la condițiile concret-istorice ale României, punind, totodată, în lumină contribuția P.C.R. la dezvoltarea teoriei revoluționare în domenii cum sînt: stadiile edificării societății socialiste, contradicțiile sociale în socialism, unitatea dintre socialism și democrație, raporturile dintre partid și stat, dintre conștiința socială și existența socială, soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane etc.

Trăsăturile statului socialist român în actuala sa etapă de dezvoltare au făcut obiectul comunicării întocmite de L. Lörincz și M. Neagu. Autorii au analizat procesul de transformări social-politice și de perfecționare continuă a statului de la statul dictaturii proletarietului la statul democrației muncitorești, fiind pe larg argumentată ideea potrivit căreia trecerea la etapa statului democrației

muncitorești începe cu Congresul al IX-lea al P.C.R. care a deschis o nouă epocă în dezvoltarea democrației socialiste, prin instituționalizarea unui larg și unitar cadru de participare a maselor la conducerea societății.

O analiză pătrunzătoare, temeinică, au întreprins profesorii Gh. Badrus și Constantin Vlad în legătură cu rolul statului socialist de instrument al construirii și dezvoltării noii orinduirii și evoluția funcțiilor acestuia. Comunicarea a abordat într-o unitate dialectică, organică conținutul și caracteristicile statului în funcție de sarcinile fiecărei etape parcurse în construcția socialismului. Statul socialist ce se năștea cu 35 de ani în urmă în procesul revoluției și ca instrument al ei, a îndeplinit astfel în mod obiectiv, în etapa de început a construirii socialismului, sarcinile dictaturii proletarietului, pentru ca pe măsura realizării sarcinilor caracteristice acelei etape, a trecerii la consolidarea orinduirii socialiste și apoi la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, funcțiile sale să cunoască o serie de transformări calitative concretizate în manifestarea statului ca instrument de organizare a vieții și muncii comune a poporului, într-un cadru constituit de sistemul politic, într-o strinsă împletire cu organismele obștești și cele ale autoconducerii, sub conducerea partidului, ca stat al democrației muncitorești.

Problemele raportului dintre partid și stat în procesul exercitării de către partid a rolului de forță politică conducătoare și dinamizatoare a societății au fost examinate în comunicarea lor de I. Tiberian și Veronica Cornea, autorii valorificând tezele de mare însemnătate teoretică și practică cuprinse în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1982 și Conferinței Naționale a P.C.R.

Corelația indestructibilă dintre stat și națiunea noastră socialistă a constituit subiectul comunicării prezentate de Elena Florea și Iosif Boda. S-a relevat că rolul statului în afirmarea națiunii rezultă din implicarea lui directă în procesele fundamentale care au generat apariția și consolidarea noilor trăsături pe care le-a dobândit națiunea în virtutea cărora ea se definește ca națiune socialistă. În cadrul aceluiași proces statul a creat premisele politico-juridice, economice, culturale etc. ale rezolvării juste a problemei naționale, asigurând condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii țării fără deosebire de naționalitate.

Întărirea și perfecționarea relațiilor de proprietate, ca sarcină prioritară a partidului și statului, a întregului popor, a format tema comunicării întocmite de Fl. Balaure și Gh. Drăghici. S-a subliniat că evoluția relațiilor de proprietate și transformarea lor în rapoorturi juridice corespunzătoare, măsurile adoptate în ultimii ani privind perfecționarea legislației în conformitate cu dezvoltarea formelor de proprietate socialistă, au contribuit la perfecționarea relațiilor sociale, la conturarea unor soluții noi contradicției dintre forțele de producție și relațiile de producție. La rîndul lor Alexandru Sinc și Ioan Vida s-au referit, în comunicarea prezentată în cadrul simpozionului, la aspectele esențiale ale dreptului socialist ca instrument al perfecționării organizării și conducerii societății, relevîndu-se între altele contribuția acestuia la instituționalizarea cadrului unitar al democrației socialiste, la definirea și aplicarea noului mecanism economico-financiar, al autoconducerii și autogestiei.

Un loc important în cadrul simpozionului s-a acordat problemelor formării conștiinței socialiste, relevîndu-se rolul primordial al

partidului și statului în acest domeniu. Autorii comunicării respective, Constantin Călin și Constantin Vasile au examinat, de asemenea, rapoorturile de interdependență dialectică dintre laturile materiale și spirituale ale existenței sociale, arătîndu-se că conștiința socialistă îndeplinește la rîndul ei un rol activ, potențat de acțiunea unui complex de factori între care ideologia revoluționară a partidului, noul sistem de valori socialiste, folosirea pirghiilor statale și obștești, activizarea instituțiilor educative etc.

Comunicarea susținută de V. Duculescu și Gh. Stoian, privitoare la concepția și acțiunile statului nostru în vederea instituirii unui climat de pace și securitate internațională, a soluționării marilor probleme ale lumii contemporane, a contribuit la întregirea unui cuprinzător tablou al trăsăturilor definitorii și direcțiilor fundamentale de acțiune ale statului democrației muncitorești în perspectiva înlăptuirii obiectivelor programatice ale partidului.

Aristide Cioabă